

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
NIILA JÄÄSKINENA,
predstavljeni 14. aprila 2015¹

Zadeva C-207/14

**Hotel Sava Rogaška, gostinstvo, turizem in storitve, d.o.o.
proti Republiki Sloveniji
(Predlog za sprejetje predhodne odločbe,**

ki ga je vložilo Vrhovno sodišče (Slovenija))

„Približevanje zakonodaje — Direktiva 2009/54/ES — Člen 8(2) — Priloga I — Pojem ‚naravna mineralna voda, ki izvira iz istega izvira‘ — Merila za presojo“

I – Uvod

1. V 19. stoletju je postalo priljubljeno uživanje termalne izvirske vode, čemur je po socialnem in kulturnem razvoju sledilo trženje v obliki embaliranja. Leta 1870 je bil slogan prvega oglasa za izvir naravne mineralne vode Perrier „princesa namiznih vod“. V pravu Unije je cilj umestitve naravnih mineralnih vod v pravni okvir vzpostavitev in zagotovitev prostega pretoka blaga s posebnim poudarkom na varstvu potrošnikov.

2. V tem okviru se ta predlog za sprejetje predhodne odločbe nanaša na razlago pojma „naravna mineralna voda, ki izvira iz istega izvira“ v smislu člena 8(2) Direktive 2009/54/ES,² ki kodificira Direktivo 80/777/EGS,³ ki je prva urejala problematiko trga ustekleničenih mineralnih vod v pravu Unije, in jo nadomešča. Zlasti je v skladu s členom 8(2) Direktive 2009/54 naravno mineralno vodo, ki izvira iz istega izvira, prepovedano tržiti pod različnimi imeni.

3. V glavni stvari gre torej za spor med podjetjem Hotel Sava Rogaška, gostinstvo, turizem in storitve, d.o.o. (v nadaljevanju: HSR) in Republiko Slovenijo, ki jo zastopa Ministrstvo za kmetijstvo in okolje (v nadaljevanju: ministrstvo), ker je slednje družbi HSR zavrnilo priznanje označbe „naravna mineralna voda“. Kot izhaja iz spisa, temelji zavrnitev v postopku v glavni stvari na dejstvu, da ima isti podzemni vodni vir dve vrtini, med katerima je bila za eno družbi HSR dodeljena koncesija za rabo. Vodi, ki se črpa iz druge vrtine, pa je bilo v Sloveniji že priznано posebno ime, pod katerim se tam zakonito trži.

4. Ta zadeva, ki se nanaša na razmeroma tehnične pojme in za katero so značilne težave pri razlagi, ki temeljijo na razlikovanju med merili v zvezi z objektivnimi lastnostmi mineralne vode na eni strani in merili v zvezi s hidrogeološko sestavo njenega iztoka na drugi, je za Sodišče priložnost za prvo razlago Direktive 2009/54 zaradi razjasnitve njenih ciljev in vrednot, ki so bile podlaga za njeno sprejetje.

1 — Jezik izvirnika: francoščina.

2 — Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2009 o izkoriščanju in trženju naravnih mineralnih vod (UL L 164, str. 45).

3 — Direktiva Sveta z dne 15. julija 1980 o približevanju zakonodaje držav članic o izkoriščanju in trženju naravnih mineralnih vod (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 6, str. 50).

II – Pravni okvir

A – Pravo Unije

5. V uvodnih izjavah 5 in 9 Direktive 2009/54 je navedeno:

„(5) Varovanje zdravja potrošnikov, preprečevanje njihovega zavajanja in zagotovitev poštenega trgovanja bi morali biti glavni nameni vseh pravil o naravnih mineralnih vodah.

[...]

(9) Navedba kemijske sestave naravne mineralne vode na označbi bi morala biti obvezna, da se zagotovi obveščenost potrošnikov.“

6. Člen 1(1) te direktive določa:

„Ta direktiva se nanaša na vode, pridobljene iz tal države članice in ki jih je pristojni organ te države članice priznal kot naravne mineralne vode, ki izpolnjujejo določbe oddelka I Priloge I.“

7. Člen 8(2) Direktive 2009/54 določa:

„Naravno mineralno vodo, ki izvira iz istega izvira, je prepovedano tržiti pod več različnimi imeni.“

8. Priloga I k Direktivi 2009/54 vsebuje v oddelku I, naslovljenem „Opredelitev“, ti točki:

„1. ‚Naravna mineralna voda‘ je mikrobiološko zdravstveno ustrezna voda v smislu člena 5, ki ima svoj izvor v podzemnem vodnem viru in izteka ali se črpa na izviru iz enega ali več naravnih iztokov ali vrtin.

Naravno mineralno vodo je mogoče jasno razlikovati od navadne pitne vode:

(a) zaradi njene narave, za katero je značilna vsebnost mineralnih snovi, elementov v sledih in drugih sestavin in, kjer je to ustrezno, [po] določenih učinkih;

(b) zaradi enake čistosti kakor na izvoru,

obe značilnosti se ohranjata zaradi podzemnega izvora takšne vode [...]

[...]

3. Sestava, temperatura in druge pomembne lastnosti naravne mineralne vode so stalne v okviru naravnih nihanj; nanje zlasti ne vplivajo morebitna nihanja v pretoku vode.

[...]“

9. Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/ES z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike⁴ z namenom trajnostnega razvoja določa okvir za upravljanje in skupno varstvo vod, ki ne temelji na mejah ali nacionalnih politikah, ampak na hidroloških tvorbah, torej na povodju. Na terminološki ravni v členu 2 določa zapleteno sestavo zelo tehničnih opredelitev, kot sta vodonosnik in telo podzemne vode.

B – Nacionalno pravo

10. Direktiva 80/777, ki je bila nadomeščena z Direktivo 2009/54, je bila v slovensko pravo prenesena zlasti s Pravilnikom o naravni mineralni vodi, izvirski vodi in namizni vodi.⁵ Člen 4(1) tega pravilnika določa, da je naravna mineralna voda tista voda, ki poleg nekaterih mikrobioloških zahtev izpolnjuje med drugim pogoj, da ima izvor v podzemnem vodnem viru, zaščitenem pred kakršno koli možnostjo kontaminacije, in izteka ali se črpa na izviru iz enega ali več naravnih iztokov ali vrtin. Člen 12(4) Pravilnika določa, da je lahko naravna mineralna voda, ki izvira iz istega izvira, v prometu le pod eno blagovno znamko.

III – Spor o glavni stvari, vprašani za predhodno odločanje in postopek pred Sodiščem

11. Iz spisa izhaja, da je družba HSR 18. julija 2011 pri ministrstvu podala vlogo, naj se v Sloveniji prizna označba ROI Roitschocrene za naravno mineralno vodo, ki se črpa iz vrtine, imenovane RgS-2/88.

12. Ministrstvo je z odločbo z dne 26. februarja 2012 ta predlog zavrnilo, ker se naravna mineralna voda, ki izvira iz istega izvira, v skladu s členom 12(4) Pravilnika in členom 8(2) Direktive 2009/54 lahko trži le pod enim imenom in ker je naravna mineralna voda, ki se črpa iz istega vodonosnika kot zadevna voda, vendar na drugi vrtini (imenovani V-3/66-70), z odločbo z dne 3. julija 2001 že bila priznana za naravno mineralno vodo pod blagovno znamko Donat Mg in se kot taka trži.

13. Družba HSR je pri Upravnem sodišču vložila tožbo za odpravo te odločbe in trdila po eni strani, da se iz vrtine RgS-2/88 ne črpa ista/enaka voda kot iz vrtine V-3/66-70, in po drugi strani, da je treba razlikovati med pojmom „izvir“ in „vodonosnik“. Ta tožba je bila v upravnem sporu zavrjnena, zato je družba HSR vložila revizijo pri predložitvenem sodišču, v kateri je med drugim trdila, da je Upravno sodišče napačno razlagalo pojem „izvir“ iz člena 8(2) Direktive 2009/54.

14. Vrhovno sodišče v predložitveni odločbi pojasnjuje, da sta vrtini V-3/66-70 in RgS-2/88 del istega podzemnega vodnega vira.⁶ Poleg tega pojasnjuje, da je naravna mineralna voda Donat Mg vpisana v evidenco priznanih mineralnih vod v Sloveniji in na Seznam naravnih mineralnih vod, ki jih priznava država članice,⁷ pri čemer je kot izvir naveden izvir Donat.⁸

4 — UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 4, str. 1. Direktiva, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2009/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 (UL L 140, str. 114) (v nadaljevanju: DCE). Treba je pojasniti, da je bila ta direktiva dopolnjena z Direktivo 2006/118/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o varstvu podzemne vode pred onesnaževanjem in poslabšanjem (UL L 372, str. 19).

5 — Uradni list RS, št. 50/04, z dne 6. maja 2004; kakor je bil spremenjen s Pravilnikom o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o naravni mineralni vodi, izvirski vodi in namizni vodi (Uradni list RS, št. 75/05, z dne 9. avgusta 2005) (v nadaljevanju: Pravilnik).

6 — Kot izhaja iz stališč družbe HSR, družba HSR črpa naravno mineralno vodo iz vrtine RgS-2/88 na globini 274 metrov. Družba Droga Kolinska, d.d. (v nadaljevanju: Droga Kolinska) črpa mineralno vodo iz vrtine Donat Mg V-3/66-70 na globini 606 metrov. Vrtini sta med seboj oddaljeni več kot pet kilometrov.

7 — Glej UL 2013, C 95, str. 38.

8 — Iz spisa izhaja, da je ministrstvo z odločbo z dne 3. julija 2001 vodo, ki se črpa iz vrtin RgS-2/88 in V-3/66-70, priznalo za naravno mineralno vodo pod blagovno znamko Donat Mg, čeprav družba Droga Kolinska, ki je na podlagi te odločbe upravičenka, nima koncesije za rabo vode iz vrtine RgS-2/88, saj ima na podlagi odločbe z dne 14. februarja 2008 tako koncesijo družba HSR. Zato družba Droga Kolinska navedene vode ne more tržiti pod blagovno znamko Donat Mg.

15. Predložitveno sodišče sprašuje, kako je treba razlagati izraz „naravna mineralna voda, ki izvira iz istega izvira“ v smislu člena 8 Direktive 2009/54. Pojasnjuje, da izraz „izvir“, ki se v navedeni direktivi večkrat uporablja, v njej ni opredeljen. Ob upoštevanju jezikovnih razhajanj pri opredelitvi „naravna mineralna voda“ iz točke 1 oddelka I Priloge I k isti direktivi bi bilo mogočih več razlag tega izraza. V teh okoliščinah je Vrhovno sodišče prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

- „1. Ali je treba določbo drugega odstavka 8. člena Direktive [2009/54] razlagati tako, da se kot ‚naravna mineralna voda, ki izvira iz istega izvira‘:
 - (a) šteje voda iz posamezne iste vrtine, ne šteje pa voda, ki se črpa na drugi vrtini, čeprav gre za vodo, ki ima svoj izvor v istem vodonosniku istega podzemnega vodnega telesa v smislu opredelitve pojma ‚vodonosnik‘ in ‚podzemno vodno telo‘ iz [DCE];
 - (b) šteje voda iz posamezne iste vrtine, ne šteje pa voda, ki se črpa na drugi vrtini, čeprav gre za vodo, ki ima svoj izvor v istem vodonosniku istega podzemnega vodnega telesa v smislu opredelitve pojma ‚vodonosnik‘ in ‚podzemno vodno telo‘ iz [DCE], pri čemer je treba pri tej opredelitvi upoštevati tudi okoliščine, kot so razdalja med vrtinami, globina vrtin, specifična kakovost vode iz posamezne vrtine (npr. kemijska in mikrobiološka sestava), hidravlična povezanost vrtin, odprtost oziroma zaprtost vodonosnika;
 - (c) šteje vsa voda, ki ima svoj izvor v istem vodonosniku istega podzemnega vodnega telesa v smislu opredelitve pojma ‚vodonosnik‘ in ‚podzemno vodno telo‘ iz [DCE], ne glede na to, da prihaja na površje iz več vrtin;
 - (d) šteje vsa voda, ki ima svoj izvor v istem vodonosniku istega podzemnega vodnega telesa v smislu opredelitve pojma ‚vodonosnik‘ in ‚podzemno vodno telo‘ iz [DCE], ne glede na to, da prihaja na površje iz več vrtin, pri čemer je treba pri tej opredelitvi upoštevati tudi okoliščine, kot so razdalja med vrtinami, globina vrtin, specifična kakovost vode iz posamezne vrtine (npr. kemijska in mikrobiološka sestava), hidravlična povezanost vrtin, odprtost oziroma zaprtost vodonosnika;
2. Ali je v primeru, da ni mogoče pritrčiti nobenemu stališču iz 1. vprašanja treba razlago pojma ‚naravna mineralna voda, ki izvira iz istega izvira‘ opreti na okoliščine, kot so razdalja med vrtinami, globina vrtin, specifična kakovost vode iz posamezne vrtine, hidravlična povezanost vrtin, odprtost oziroma zaprtost vodonosnika?“

16. Predlog za sprejetje predhodne odločbe je bil pri Sodišču vložen 25. aprila 2014. Pisna stališča so predložile družba HSR, slovenska, češka in grška vlada ter Evropska komisija. Družba HSR, slovenska in grška vlada ter Komisija so se udeležile obravnave 4. marca 2015.

IV – Analiza

A – Obravnava vprašanj za predhodno odločanje

17. Predložitveno sodišče z vprašanjema Sodišče sprašuje o razlagi prepovedi iz člena 8(2) Direktive 2009/54, na podlagi katere je „naravno mineralno vodo, ki izvira iz istega izvira“ prepovedano tržiti pod več različnimi imeni. Čeprav je predložitveno sodišče vprašanji predložilo v obliki podajanja različnih mogočih razlag, je treba poudariti, da se vse osredotočajo na isti pojem. Torej kljub njuni sestavi predlagam, tako kot vse stranke, ki so v tej zadevi predložile pisna stališča, da se ti vprašanji obravnavata skupaj.

B – Ureditev glede naravne mineralne vode v pravu Unije

18. Iz spisa izhaja, da glavna težava, s katero se srečuje predložitveno sodišče, izhaja iz dejstva, da Direktiva 2009/54 ne vsebuje opredelitve pojma „izvir“, zaradi česar bi bilo mogoče ta pojem razlagati različno. Če je glavni cilj preprečitev zavajanja potrošnika, bi moral biti pojem „isti izvir“ omejen na pojem „ista vrtina“. Torej bi temu pojmu ustrezala le voda, ki se črpa iz iste vrtine ter ima enako kemijsko in mikrobiološko sestavo. Če pa bi sprejeli širšo razlago, bi bilo treba šteti, da pojem „isti izvir“ zajema vodo, ki se črpa iz več iztokov in ima skupni vodonosnik v smislu DCE.⁹

19. V zvezi s tem je treba najprej razmejiti področje zadevne razlage.

20. Treba je opozoriti, da je bila uresničitev uskladitve na področju trženja ustekleničene vode posebej dolg in zapleten postopek na notranjem trgu. Glavno nasprotovanje med državami članicami je bilo povezano z razhajanjem glede samega pojma naravne mineralne vode.¹⁰ Čeprav je bilo vprašanje približevanja zakonskih določb na področju živil in pijač postavljeno ob koncu petdesetih let dvajsetega stoletja, je bila Direktiva o uskladitvi izkoriščanja in trženja mineralnih vod sprejeta šele leta 1980.¹¹ Na mednarodni ravni se je enak boj bil v razpravah v zvezi s sprejetjem Codex alimentarius.¹²

21. Direktiva 80/777 se je nanašala na izkoriščanje in trženje živil, namenjenih za prehrano ljudi, pri čemer je bila poudarjena potreba po tem, da se nujno zaščitijo pred možnostjo onesnaženja, ker obstaja tveganje za javno zdravje. Na drugi strani pa je zagotovila pravice potrošnikov, tako da jim je z embaliranjem pri izviri in ustreznim zapiranjem zagotavljala, da je tekočina ohranila značilnosti, ki upravičujejo, da je bila priznana kot mineralna voda.¹³ V Direktivi 2009/54, ki je nasledila Direktivo 80/777, so okvirno povzete enake usmeritve.

22. Direktiva 2009/54, ki je bila sprejeta na podlagi člena 95 ES (člen 114 PDEU), se umešča v okvir približevanja zakonodaj, katerega namen je vzpostavitev in delovanje notranjega trga na področju živil.¹⁴ Bistvena za njeno razlago je uvodna izjava 5, v skladu s katero bi morali biti glavni nameni vseh pravil o naravnih mineralnih vodah varovanje zdravja potrošnikov, preprečevanje njihovega zavajanja in zagotovitev poštenega trgovanja. Kot namreč poudarja grška vlada, je bila ta uvodna izjava dodana *ratio legis* Direktive 2009/54 v okviru prenove Direktive 80/777.

9 — V skladu s členom 2, točka 11, DCE je vodonosnik opredeljen kot „kaminski sloj ali sloj[i] ali druge geološke plasti pod zemeljsko površino, ki so dovolj porozne ali prepustne, da omogočajo pomemben tok podzemne vode ali odvzem pomembnih količin podzemne vode“. V skladu s členom 2, točka 12, DCE pomeni pojem „telo podzemne vode“ „razločen volumen podzemne vode v vodonosniku ali vodonosnikih“.

10 — Šlo je namreč za „latinski“ model, pri katerem poseg države v zvezi z razvrščanjem temelji na izvedenskem mnenju in pri katerem je za trženje proizvodov potrebna predhodna odobritev. Po nemškem modelu podjetja delujejo v skladu s sektorskimi sporazumi zgolj na podlagi kemijske sestave proizvoda (stopnja mineralizacije). Nasprotno pa ima po britanskem modelu v bistvu potrošnik možnost, da izbere najboljšega med zelo različnimi proizvodi na trgu. Glej v zvezi s tem N. Marty, *La construction d'un marché européen des eaux embouteillées: enjeux, acteurs et déroulement des négociations de la directive 80/777 sur les eaux minérales (années 1950-années 1980)*, *Revue d'histoire de l'intégration européenne*, zvezek 19, št. 2/2013, str. od 227 do 242.

11 — Glej podrobni zgodovinski opis N. Marty, *La construction d'un marché européen des eaux embouteillées*, navedeno zgoraj.

12 — J.-P. Doussin, *Les eaux minérales dans le Codex alimentarius – Un choc des cultures*, *Annales des Mines*, maj 1998, str. 30. Komisija za Codex alimentarius, ki sta jo leta 1963 ustanovili Organizacija združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO) in Svetovna zdravstvena organizacija (WHO), izdaja prehrabna pravila, smernice ter mednarodne in usklajene kodekse ravnanja za varovanje zdravja potrošnikov in zagotovitev poštene trgovine s hrano. Glej internetni naslov <http://www.codexalimentarius.org/codex-home/en/>.

13 — Direktiva 80/777 je bila sprejeta prav z namenom, da se odstranijo ovire za trženje teh pijač in da se olajša delovanje skupnega trga. Glej sklepne predloge generalnega pravobranilca D. Ruiz-Jaraboja Colomerja v zadevi Komisija/Nemčija (C-463/01, EU:C:2004:290, točka 56).

14 — Treba je opozoriti, da se Uredba (ES) št. 1924/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. decembra 2006 o prehranskih in zdravstvenih trditvah na živilih (UL L 404, str. 9, in popravek v UL 2007, L 12, str. 3) v skladu z njenim členom 1 uporablja brez poseganja v določbe Direktive 80/777. Razmerje med tema aktoma je eno od pravnih vprašanj, ki so bila Sodišču predložena v zadevi Neptune Distribution (C-157/14, še nerešena zadeva pred Sodiščem).

23. Zagotovo drži, da je za problematiko pitne vode, zlasti embalarane, značilna horizontalna zakonodaja. To problematiko ureja več aktov, med njimi zlasti Direktiva o kakovosti vode, namenjene za prehrano ljudi,¹⁵ Direktiva o določitvi sestavin naravnih mineralnih vod, ki lahko predstavljajo tveganje za javno zdravje¹⁶ in Direktiva o uvedbi koncepta medicinskih vod.¹⁷ V zvezi s pravili označevanja vsebuje Direktiva 2009/54 predvsem dodatke in odstopanja od splošnih pravil ureditve glede označevanja živil.¹⁸

24. Kljub temu na podlagi razhajanj med cilji in urejenimi področji menim, da neobstoj pravne opredelitve pojma „izvir“ v Direktivi 2009/54 ne zahteva navzkrižnega sklicevanja na opredelitve iz DCE. Taka izbira bi lahko pomenila celo napačno uporabo prava.

25. Kot je namreč Sodišče že poudarilo, je DCE okvirna direktiva, sprejeta na podlagi člena 175(1) ES (postal člen 192 PDEU). Določa skupna načela in globalni okvir delovanja za varstvo vod ter zagotavlja uskladitev, vključitev in dolgoročno tudi razvoj splošnih načel in sestav, ki omogočajo varstvo in ekološko zanesljivo uporabo vode v Evropski uniji.¹⁹ Vendar se DCE ne nanaša na popolno uskladitev ureditev držav članic na področju vode.²⁰ Iz njene uvodne izjave 19 izhaja, da je njen cilj ohraniti in izboljšati vodno okolje v Uniji. Ta ekološki cilj je bistveno povezan s kakovostjo zadevne vode.²¹

26. Zagotovo ni mogoče izključiti, da izrazi v več direktivah v bistvu opredeljujejo isti naravni pojav, saj vodonosnik in podzemni vodni vir opisujeta obliko podzemnega zbiranja vode. Vendar nenatančnost razmerja med navedenima pojmom govori proti neposrednemu sklicevanju na tehnične pojme iz DCE pri razlagi Direktive 2009/54.

27. Nazadnje ugotavljam, da vprašanja, postavljena v okviru spora o glavni stvari, ki se nanašajo na prakso nacionalnih organov na področju dodeljevanja koncesij za črpanje naravne mineralne vode, niso upoštevna za zaproseno razlago, saj ne morejo vplivati na razlago samega pojma „mineralna voda, ki izvira iz istega izvira“ v smislu člena 8(2) Direktive 2009/54.

28. Razlage člena 8(2) Direktive 2009/54 se je treba lotiti na podlagi teh ugotovitev.

C – Pojem „naravna mineralna voda, ki izvira iz istega izvira“ v smislu člena 8 Direktive 2009/54

1. Pristop, ki je sprejet za zadevno razlago

29. Člen 8(2) Direktive 2009/54 določa, da je naravno mineralno vodo, ki izvira iz istega izvira, prepovedano tržiti pod več različnimi imeni. Zanimivo je pripomniti, da člen 8 Direktive 2009/54 v primerjavi s predlogom Direktive 80/777, ki ga je leta 1970 predložila Komisija,²² ni bil spremenjen. Gre torej za stalno in jedrnato določbo.

15 — Direktiva Sveta 80/778/EGS z dne 15. julija 1980 o kakovosti vode, namenjene za prehrano ljudi (UL L 229, 30.8.1980, str. 11), ki je bila razveljavljena in nadomeščena z Direktivo Sveta 98/83/ES z dne 3. novembra 1998 o kakovosti vode, namenjene za prehrano ljudi (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 4, str. 90), kakor je bila spremenjena.

16 — Direktiva Komisije 2003/40/ES z dne 16. maja 2003 o uvedbi seznama, mejnih koncentracijskih vrednosti in zahtev v zvezi z označevanjem sestavin naravnih mineralnih vod ter pogojev za uporabo zraka, obogatenga z ozonom, za obdelavo naravnih mineralnih vod in izvirskih vod (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 31, str. 193).

17 — Direktiva 2001/83/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. novembra 2001 o zakoniku Skupnosti o zdravilih za uporabo v humani medicini (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 27, str. 69).

18 — Direktiva 2000/13/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. marca 2000 o približevanju zakonodaje držav članic o označevanju, predstavljanju in oglaševanju živil (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 5, str. 75). Glej uvodno izjavo 8 Direktive 2009/54.

19 — Glej o zapletenosti samega predmeta DCE moje sklepne predloge v zadevi Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (C-461/13, EU:C:2014:2324).

20 — Sodba Komisija/Luksemburg (C-32/05, EU:C:2006:749, točka 41).

21 — Sodba Komisija/Nemčija (C-525/12, EU:C:2014:2202, točka 51).

22 — UL 1970, C 69, str. 14.

30. Vendar iz sodne prakse Sodišča izhaja, da je treba pri razlagi določbe prava Unije upoštevati njeno besedilo, sobesedilo in cilje ter da je lahko tudi zgodovina določbe vir informacij, ki so za njeno razlago upoštevne.²³

31. V zvezi s tem ugotavljam, da v obravnavanem primeru razlaga pojma „isti izvir“ vnaša posebno napetost med objektivne lastnosti mineralne vode na eni strani in hidrogeološke značilnosti v zvezi z njeno potjo na površje na drugi. Predložitveno sodišče sprašuje Sodišče med drugim o pomembnosti razdalje med vrtnami, specifične kakovosti vode, hidravlične povezanosti vrtn in globine vrtn. Spis, ki je bil predložen Sodišču, vsebuje več stališč, ki se nanašajo na obravnavo navedenih vidikov. Družba HSR zlasti vztraja pri razliki med pojmom izvir in vodonosnik.

32. Menim, da taka tehnična obravnava po nepotrebnem zamegljuje zaproseno razlago. Zaradi pojasnitve vsebine člena 8 Direktive 2009/54 nameravam izhajati iz ključnega pojma Direktive 2009/54, in sicer iz pojma naravne mineralne vode, v povezavi z bistvenim ciljem te direktive, ki je varstvo potrošnikov. To izhodišče bo omogočilo ugotovitev, da je mogoče šteti, da imajo hidrološki elementi pri razlagi pojma „isti izvir“ dopolnilno vlogo.

2. Pojem naravne mineralne vode kot izhodišče za cilj varstva potrošnikov

33. Z izrazom „naravna mineralna voda“ v smislu točke 1 oddelka I Priloge I k Direktivi 2009/54 je zakonodajalec Unije zajel „vodo, ki je mikrobiološko zdravstveno ustrezna,^[24] ki ima svoj *izvor* v podzemnem vodnem viru in *izteka ali se črpa* na izviru iz enega ali več naravnih iztokov ali vrtn“. Zadevna opredelitev se torej kumulativno sklicuje na dve ravni: po eni strani na izvor naravne mineralne vode in po drugi na iztek vode. Poleg tega se v skladu z navedeno točko 1 naravna mineralna voda po naravi in izvirski čistosti razlikuje od običajne pijače.

34. Za razlago pojma „izvir“ pa ta opredelitev ni jasna, predvsem v primerjavi z drugimi jezikovnimi različicami,²⁵ zlasti z različicami, v katerih se izraza izvor in iztek vode prekrivata, kot velja za slovensko različico.²⁶

35. Če pa so med več jezikovnimi različicami besedila Unije razlike, je treba zadevno določbo razlagati glede na splošno sistematiko in namen ureditve, katere del je.²⁷

36. V zvezi s tem, kot sem že navedel, zakonodajalec varstvu potrošnikov daje poseben pomen. Ta cilj se v Direktivi 2009/54 kaže na več ravneh. Prvič, Direktiva na ravni njenega poseganja v cilj prostega pretoka naravnih mineralnih vod nalaga, da pristojni organ države članice izda skupna pravila, ki se uporabljajo za mikrobiološke zahteve, ki omogočajo, da se voda opredeli kot naravna mineralna voda, in sistem priznavanja vode, ki ustreza zahtevam Direktive. Drugič, Direktiva 2009/54 na ravni poseganja v cilj varovanja zdravja potrošnikov uvaja zahteve, ki se nanašajo na navedbo kemijske sestave mineralne vode v povezavi s splošnimi zahtevami glede označevanja.²⁸ V tem okviru Direktiva

23 — Glej v zvezi s tem zlasti sodbo Inuit Tapiriit Kanatami in drugi/Parlament in Svet (C-583/11 P, EU:C:2013:625, točka 50 in navedena sodna praksa).

24 — V smislu člena 5 Direktive 2009/54, ki v povezavi z oddelkom III Priloge I k navedeni direktivi označuje skupno število mikroorganizmov v naravni mineralni vodi.

25 — V angleškem jeziku: „*originating* in an underground water table or deposit and *emerging* from a spring tapped at one or more natural or bore exits“; v italijanskem jeziku: „un'acqua microbiologicamente pura, la quale abbia *per origine* una falda o un giacimento sotterranei e *provenga* da una sorgente con una o più emergenze naturali o perforate“; in v finskem jeziku: „*vettä*, jonka *alkuperä* on maanalainen vesikerrostuma tai -varasto ja joka *tulee esille* lähteestä, josta sitä otetaan yhden tai useamman luontaisen tai poratun ulostuloaikaa kautta“.

26 — V nemškem jeziku: „das seinen Ursprung in einem unterirdischen Quellvorkommen hat und aus einer oder mehreren natürlichen oder künstlich erschlossenen Quellen gewonnen wird“; v poljskem jeziku: „pochodzącą ze złoża podziemnego lub poziomu wodonośnego i wydobywaną z tych źródeł jednym lub kilkoma ujęciami naturalnymi lub wierconymi“; in v slovenskem jeziku: „ki ima svoj izvor v podzemnem vodnem viru in izteka ali se črpa na izviru iz enega ali več naravnih iztokov ali vrtn“.

27 — Glej zlasti sodbo Eleftheri tileorasi in Giannikos (C-52/10, EU:C:2011:374, točki 23 in 24).

28 — Glej uvodno izjavo 8 Direktive 2009/54 in njeno sklicevanje na Direktivo 2000/13.

določa tudi nujne ukrepe, ki omogočajo odzivanje na ogrožanje javnega zdravja. Tretjič, Direktiva 2009/54 na ravni poseganja v cilj zagotovitve poštenega trgovanja in preprečevanja zavajanja potrošnikov²⁹ vztraja pri opredelitvi edinega izvira mineralne vode, ki ga ponazarja prepoved, ki izhaja iz njenega člena 8(2).

37. Ugotavljam, da se člen 8 Direktive 2009/54 v celoti osredotoča na problematiko označbe v smislu navedbe geografskega porekla vode. Tako člen 8(1) navedene direktive podrobneje določa zlasti to, da se ime kraja lahko pojavlja v označbi, če se nanaša na mineralno vodo, katere izvir se izkorišča v kraju, navedenem na tej označbi. V istem smislu odstavek 2 tega člena prepoveduje, da se voda, ki izvira iz istega izvira, trži pod več različnimi imeni. Nazadnje, člen 8(3) Direktive 2009/54 poudarja problematiko pravilne opredelitve izvira in kraja izkoriščanja naravne mineralne vode v okviru označevanja in oglaševanja.

38. Nasprotno z ureditvijo na področju znamk, v skladu s katero je pravzaprav dovoljeno uporabljati več znamk za isti proizvod, je torej namen člena 8 Direktive 2009/54 omogočiti nedvoumno prepoznavnost izvira in geografskega porekla, kot izhajata iz označbe naravne mineralne vode.

39. Nazadnje je torej bistveno, da kemijska sestava ustreza zahtevam iz Direktive 2009/54 in da je znana potrošniku, ki mu mora biti omogočeno, da prek označbe in/ali označevanja prepozna elemente njenega geografskega porekla.

40. Kot namreč izhaja iz navedene direktive, je naravna mineralna voda tista, ki izteka ali se črpa na izviru ter katere sestava, temperatura in druge pomembne lastnosti so stalne v okviru naravnih nihanj. Kot je poudarila češka vlada, ciljev iz uvodne izjave 5 Direktive 2009/54 ne bi bilo mogoče doseči, če bi se mineralna voda z enakimi lastnostmi, čeprav bi se črpala iz več vrtin, tržila pod različnimi imeni.

41. Zato pojem „naravna mineralna voda“, če se razlaga v skladu z uvodno izjavo 5 Direktive 2009/54, vodi k ugotovitvi, da je cilj zakonodajalca dosežen, če se opredelitev „istega izvira“ v smislu člena 8(2) Direktive 2009/54 omeji na raven iztoka naravne mineralne vode, torej na njen *iztek* v smislu točke 1 Priloge I k Direktivi 2009/54.

3. Vloga hidrogeoloških elementov pri opredelitvi pojma „isti izvir“

42. Da bi natančneje opredelili obseg člena 8(2) Direktive 2009/54, je treba preučiti nekatere tehnične vidike. V zvezi s tem se je treba sklicevati na poročilo Agence française de sécurité sanitaire de l'alimentation (AFSSA) (francoska agencija za varnost hrane),³⁰ na katero v pisnih stališčih napotuje Komisija. S hidrogeološkega stališča iz tega poročila izhaja, da celotna količina naravnih mineralnih vod izvira iz ponikanja meteoritnih vod,³¹ ki se vračajo na površje po dolgi podzemni poti.³² Podzemne vode se zaradi težnosti spuščajo, dokler pri vertikalnem prodiranju³³ ne naletijo na oviro, ter se zbirajo

29 — Ta zaščitniški pristop do potrošnikov in poštenega trgovanja izhaja tudi iz uvodne izjave 9 Direktive 2009/54 v povezavi z njenim členom 7(2) o jamstvih glede informacij, ki so namenjene potrošnikom v zvezi s sestavo mineralne vode.

30 — AFSSA je francoska javna ustanova, ustanovljena leta 1999 zaradi krize norih krav, njeno glavno poslanstvo pa je bilo oceniti sanitarna in prehranska tveganja, ki jih pomeni vsa hrana, vključno z vodo. Julija 2010 je bila preoblikovana v nacionalno agencijo, ki je zadolžena za varnost hrane, okolje in delo (Agence nationale chargée de sécurité sanitaire de l'environnement et du travail, ANSES). Glej Lignes directrices pour l'évaluation des eaux minérales naturelles au regard de la sécurité sanitaire (AFSSA) iz maja 2008; na voljo na naslovu <https://www.anses.fr/sites/default/files/documents/EAUX-Ra-EauxMinerales.pdf>.

31 — Pojem „meteorne vode“ je hidrološki izraz za opredelitev vode, ki je dolgo prisotna v zemlji (na geološki lestvici) in izvira iz deževnice. Meteorne vode sestavljajo predvsem podzemne vode, medtem ko drugi viri vode nimajo pomembne vloge v tem hidrološkem ciklusu. Glej za obsežnejša pojasnila: <http://www.aquaportal.com/definition-12538-eau-meteorique.html#ixzz3QIVmcJAt>.

32 — Meteorne vode prodirajo v globino zaradi prepustnosti nekaterih poroznih kamnin (pesek ali peščenjak) „na drobno“ in prepustnosti trdih kamnin „na veliko“, saj te pokajo ali se lomijo, čeprav niso prepustne. Glej zgoraj navedeno poročilo AFSSA.

33 — Izraz se nanaša na neprepustno plast, zapiranje razpok in lomov.

v porah in podzemnih razpokah (vodonosniki),³⁴ iz katerih stransko iztekajo. Ko je hidravlično breme saturalnega dela vodonosnika višje od tistega, v katerem so mogoče točke iztoka, podzemna voda izteka skozi naravne jaške, ki so *izviri*. V tem poročilu najdemo tudi pojem vodnega vira³⁵ in pojem sistema vodonosnika³⁶ za določitev geološke sestave vod.

43. Za razlago pojma „isti izvir“, kot je predlagano zgoraj, se mi zdi po eni strani odločilna ugotovitev, da so „hidrogeološke okoliščine, v katerih pride do izvira naravne mineralne vode [...] raznovrstne in pogosto zelo zapletene“,³⁷ po drugi pa potrditev množice naravnih izlivov, ki so izviri naravnih mineralnih vod glede na plasti podzemnega stranskega zbiranja teh vod.

44. Poleg tega, tako kot generalnemu pravobranilcu M. B. Elmerju v zadevi *Badische Erfrischungs-Getränke*, v kateri je bila podana opredelitev mineralne vode,³⁸ se mi zdi, da je iz neopredelitve pojma „izvir“ razviden namen zakonodajalca. Če bi namreč zakonodajalec želel pojem „izvir“ primarno podrediti hidrogeološkim značilnostim, kot so sestava podtalnice, vodnih virov ali vrtin, bi bilo logično, da bi mu podelil določeno vsebino. Vendar uporaba pojma „izvir“ v Direktivi 2009/54 potrjuje, da se navedeni pojem bolj nanaša na številne oblike naravnih iztokov ali vrtin mineralne vode.³⁹ Geološka sestava pa je bistvena za opredelitev naravne mineralne vode kot take in za opredelitev njenih značilnosti.

45. Neodvisno od hidrogeološke sestave zemlje, iz katere se črpa voda, je zato upoštevni element za določitev „istega izvira“ kljub vsemu identiteta naravne mineralne vode.

46. Naravne mineralne vode so namreč opredeljene glede na svojo kemijsko sestavo in imajo en identificiran iztek (kar je osnova za njihovo razlikovanje od vod, ki postanejo pitne z obdelavo in imajo povsem enako kemijsko sestavo).⁴⁰ Tako je za potrošnika pomembno, da ista označba pomeni isto naravno mineralno vodo. S tega stališča merilo hidrogeološke sestave podtalnice, podzemnega vodnega vira ali vodonosnika v znanstvenem smislu samo po sebi ni odločilno, pač pa je odločilna geološka pot na površje zemlje, ki vpliva na sestavo vode. Zato se pojem „izvir“ v smislu Direktive 2009/54 nanaša na več naravnih iztokov oziroma vrtin, iz katerih teče ista voda v smislu Priloge I k Direktivi 2009/54.

47. Vsekakor opozarjam, da je treba naravno mineralno vodo v smislu Direktive 2009/54 izkoriščati tako, kakršna je ob iztoku, brez obdelave, razen izločanja neobstoje ali neželenih elementov.⁴¹ Poleg tega točka 3, oddelka I, Priloge I k Direktivi 2009/54 podrobneje določa, da so „[s]estava, temperatura in druge pomembne lastnosti naravne mineralne vode [...] stalne v okviru naravnih nihanj; nanje zlasti ne vplivajo morebitna nihanja v pretoku vode“. Ta ugotovitev poleg tega podpira stališče, v skladu s katerim je sestava vode, ne sestava njenega geološkega iztoka odločilna za doseganje cilja v zvezi z varstvom potrošnikov.

34 — V znanstvenem pomenu besede.

35 — Nahajališče kot statični pojem v skladu z opredelitvijo iz slovarja: naravno zbiranje trdnih ali tekočih mineralnih snovi. Poročilo AFSSA odsvetuje uporabo tega izraza na področju podzemnih vod in ga nadomešča z izrazom „sistem vodonosnika“. Glej zgoraj navedeno poročilo AFSSA, str. 66.

36 — Glede na poročilo AFSSA sistem vodonosnika v znanstvenem pomenu ustreza hkrati posebni geološki sestavi, zlasti kot podzemni tok, in dinamičnemu procesu, ki pokriva tok vode z njenim sistemom, njenimi razmerami, njenimi omejitvami in njenimi začetnimi in končnimi razmerami.

37 — Točka I na strani 15 zgoraj navedenega poročila AFSSA.

38 — C-17/96, EU:C:1997:244, točki 16 in 17.

39 — Glej člen 8(3) Direktive 2009/54, v katerem sta pojma „izvir“ in „mesto izkoriščanja“ uporabljena izmenično. V zvezi z izkoriščanjem izvirov glej člen 3 iste direktive; v zvezi z varstvom izvira glej člen 5 te direktive; glej tudi Prilogo II, točka 2(d), k Direktivi 2009/54.

40 — V zvezi s tremi vrstami embalarane vode, in sicer obdelanih pitnih vod, naravnih mineralnih vod in izvirkih vod, glej analizo, ki je na voljo na internetnem naslovu: <https://www.anses.fr/fr/content/eaux-conditionn%C3%A9es>.

41 — Glej člen 4 Direktive 2009/54.

48. Poleg tega bi želel poudariti, da je dejstvo, da voda izvira iz istega podzemnega vira, nujni, vendar ne zadostni pogoj za to, da jo lahko štejemo za isto naravno mineralno vodo. Tako vode enake kemijske sestave, ki imajo samostojne hidravlične in geološke izvore, ne pomenijo iste naravne mineralne vode.

49. Glede na navedeno menim, da „naravna mineralna voda, ki izvira iz istega izvira“ v smislu člena 8(2) Direktive 2009/54 označuje vodo, ki izvira iz enega ali več naravnih iztokov ali vrtin in ki ima izvor v istem podzemnem viru, če ima ta voda enake lastnosti, ki se ohranijo v vseh teh naravnih iztokih ali vrtinah v okviru naravnih nihanj. Za mineralne vode, ki izvirajo iz več naravnih iztokov ali vrtin in si delijo isti podzemni vodni vir, vendar njihove analitične lastnosti niso enake glede na merila iz Priloge I k Direktivi 2009/54, pa ni mogoče šteti, da izvirajo iz istega izvira.

V – Predlog

50. Na podlagi navedenega predlagam, naj Sodišče na vprašanji za predhodno odločanje, ki ju je predložilo Vrhovno sodišče, odgovori tako:

Izraz „mineralna voda, ki izvira iz istega izvira“ v smislu člena 8(2) Direktive 2009/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2009 o izkoriščanju in trženju naravnih mineralnih vod označuje vodo, ki izvira iz enega ali več naravnih iztokov ali vrtin in ima izvor v istem podzemnem viru, če ima ta voda enake lastnosti, ki se ohranijo v vseh teh naravnih iztokih ali vrtinah v okviru naravnih nihanj.